

نقش اندازه در زندگی ما و جهان خلقت چیست؟

بررسی نقش اندازه در زندگی ما و تأثیری که بر آن دارد

حتماً قبول دارید که در دنیای منظمی زندگی می‌کنیم، اما مشکل اینجاست که غالباً عادت کرده‌ایم که به ظاهر چیزهایی که می‌بینیم، اکتفا کنیم. در واقع نظم دقیقی که در دنیا وجود دارد، نشان از اندازه‌ای دقیق‌تر در پشت پدیده‌هاست. شاید با صحبت از اندازه‌ها، ناخودآگاه ذهنتان به سمت تصویری از آزمایشگاه‌های فیزیک یا شیمی رفته است، غافل از اینکه اندازه‌ها هم در بیرون و هم در دنیای درون، ما را احاطه کرده‌اند و نقش اندازه در زندگی ما غیر قابل انکار است؛ از گلب‌های مهندسی شده یک گل گرفته تا فرکانس صدایی که می‌شنویم، جذر و مد اقیانوس‌ها، چینش ستاره‌ها یا هر پدیده‌ای که به نوعی بر زندگی ما تأثیر می‌گذارد، همگی وابسته به اندازه‌اند. در واقع تمام جلوه‌های خداوند از مواد و جامدات گرفته تا مجردات بر اساس قوانین ریاضی و حساب شده‌ای ساخته شده و عمل می‌کنند، پس به طور خلاصه می‌توانیم بگوییم که این عالم، عالم اندازه‌هاست.

اما متأسفانه عادت‌زدگی مانع از این می‌شود که با دید پرسش‌گرانه‌ای به اطرافمان نگاه کنیم و از شگفتی پدیده‌ها به وجد بیاییم. تا به حال به اندازه دقیق فاصله خورشید و ماه از زمین فکر کرده‌اید؟ فرض کنید که خورشید کمی نزدیکتر یا دورتر بود، احتمالاً از شدت گرما برگ درختان می‌سوخت، غذایی برای زنده ماندن نداشتیم و به انواع بیماری‌های پوستی و سرطان‌ها مبتلا می‌شدیم و یا در حالت برعکس احتمالاً از شدت سرما دیگر انسانی بر روی کره زمین وجود نداشت.

حالا فرض کنید که ماه جرمی با این اندازه و بزرگی به زمین نزدیکتر بود، در این صورت تمام آب‌های کره زمین در اثر جاذبه ماه بالا آمده و خشکی‌ها زیر آب می‌رفتند و عملاً مکانی برای زندگی ما وجود نداشت. این‌ها تنها نمونه‌هایی کوچک از نقش اندازه در زندگی ماست. عاملی که مثل هزاران نعمت بی‌شمار دیگر، با بی‌تفاوتی از کنار آن عبور می‌کنیم.

اگر کمی نزدیک‌تر بیاییم و سراغی از اندازه‌ها در درون خودمان بگیریم، خواهیم دید که چگونه هورمون‌ها و عناصر مختلف که وظیفه تنظیم کردن امور زندگی ما را بر عهده دارند، به اندازه‌ها وابسته‌اند^۱. هورمون‌هایی که فقط با کمی بالا و پایین شدنشان، ما را بین بی‌خوابی و خواب‌آلودگی مفرط، افسردگی و سرخوشی و هزاران عدم تعادل خلقی و جسمی دیگر سوق می‌دهند، یا عناصری که حرکت ماهیچه‌هایمان، آزاد شدن انرژی بدنمان و ضعف و قوت استخوان‌هایمان به اندازه و تعداد دقیق آنها بستگی دارد. این اندازه‌ها به قدری دقیق و پیچیده‌اند که از کوچکترین مقیاس‌ها برای سنجیدنشان استفاده می‌شود.

دامنه تأثیرات اندازه‌ها

گاهی پیش آمدن شرایط خارق‌عادت و بر هم خوردن اندازه‌های طبیعی نظر ما را به نقش اندازه در زندگی جلب می‌کند، برای مثال ممکن است به افرادی برخورد کنیم که از کوچک یا بزرگ بودن بیش از اندازه اندامی در بدنشان رنج می‌برند و به راحتی نمی‌توانند از امکانات رایجی که برای همه وجود دارد، استفاده کنند. در واقع چیزی که عامل این تفاوت‌آزاددهنده با بقیه افراد است، ترشح بسیار کم یا بسیار زیاد هورمون رشد در دوران کودکی یا نوجوانی است، یا اگر بخواهیم مثال دیگری بزنیم، حتی حضور یک کروموزوم اضافی یا بخشی از آن در آخرین جفت از کروموزوم‌های بدن ما باعث شایعترین اختلال ژنتیکی یعنی سندروم داون^۲ می‌شود. حتی فکر کردن به این پیچیدگی و دقت در نقش اندازه در زندگی می‌تواند برای ما شگفت‌انگیز و در عین حال دلهره‌آور باشد. چون به هیچ وجه خودمان را در اندازه تدبیر و کنترل جهانی با این حجم از دقت و عظمت نمی‌بینیم.

اما حیطة قلمرو اندازه‌ها فقط به چیزهای مادی و محسوس محدود نمی‌شود. جای تعجب نیست اگر بدانیم که تعقل و فکر کردن هم که در کنار معرفت به عنوان عامل سعادت ما در دنیا و آخرت شناخته می‌شود، از همین اندازه‌ها تأثیر می‌گیرد، در واقع

1. نقش هورمون‌ها در زندگی انسان

2. [Down Syndrome](#)

عقل ما زمانی درست عمل می‌کند که اندازه‌ها و حدود را به درستی تشخیص داده، در برخورد با آنها اولویت‌گذاری کند و در آخر هم حدود مهم‌تر را انتخاب کند.

اندازه نگهدار که اندازه نکوست

اندازه قرار داده شده تا رعایت شود. اگر نقش اندازه در زندگی ما بی‌اهمیت بود، با جهانی پر از هرج و مرج و نابسامانی مواجه می‌شدیم. مثال بارزی که برای اهمیت رعایت اندازه‌ها وجود دارد، در رابطه با مراتب نفس ماست. اگر می‌خواهیم انسانی متعادل باشیم، باید بخش‌های پایینی نفس‌مان را تربیت کنیم تا حد و اندازه خودشان را بدانند و حدود بخش‌های بالایی را رعایت کنند. چون با زیاده‌روی در توجه به بخش‌های پایینی این بخش‌ها زیاده‌خواه شده و دیگر فرصتی در اختیار بخش فوق‌عقلانی وجود ما قرار نمی‌دهند. مثل کودکی که پدر و مادر به قدری گوش به فرمانش بوده‌اند که دیگر او بر آنها حکمرانی می‌کند.

شکی نیست که بخش‌های پایینی نفس ما هم باید تغذیه شوند، البته با این شرط که هم اندازه را نگه دارند و هم از حدود خود فراتر نروند، اما نکته مهم اینجاست که چگونه بخش‌های پایینی وجودمان را متوجه این حدود و اندازه‌ها کنیم؟ نگران نباشید، در درس‌های آینده در این باره بیشتر توضیح خواهیم داد. در حقیقت بالا بردن سطح خوراک بخش انسانی وجودمان قدرت و تسلط بخش‌های پایینی را کم کرده و ما را عدالت‌پذیرتر می‌کند و در چنین شرایطی نفس ما در مقابل قوه فوق‌عقل فرمان‌پذیرتر می‌شود.

اما مهم‌تر از همه این است که حد و اندازه خودمان را تعیین کنیم. ما با آگاه شدن از قدر و اندازه خودمان به عنوان یک انسان قیمت خود را مشخص و بر مبنای آن ظرفیت وجود خود را تعیین می‌کنیم. ظرفیتی که به قدری بزرگ است که می‌تواند تا بی‌نهایت را در خود بگنجاند. در حقیقت اگر از نقش اندازه در زندگی یا مهم‌تر از آن از فهمیدن اندازه خود غفلت کنیم، درخواست‌هایمان هم دیگر در حد و اندازه بعد انسانی ما نبوده و به اندازه بعد جسمانی و ابعاد پایینی وجودمان کوچک می‌شوند.

ما در این مقاله به نقش اندازه در زندگی خود و ساختار این عالم پرداختیم. به نمونه‌هایی از کاربرد اندازه در پدیده‌ها و در درون خودمان اشاره کردیم. گفتیم که حجاب عادت مانع از دیدن شگفتی‌های اطرافمان می‌شود و گاهی خدا برای متوجه نمودن ما به این نظم و حدود، قاعده‌ها را در هم می‌ریزد. از اهمیت رعایت اندازه‌ها در مراتب نفسمان صحبت کردیم و در پایان هم اشاره کردیم که تا قدر و اندازه خودمان را نشناسیم، درخواست‌هایی در حد و شأن وجود انسانی خود نخواهیم داشت. آیا پیش از این به نقش و تأثیر اندازه‌ها در این عالم فکر کرده بودید؟ نظرات خود را در این مورد با ما در میان بگذارید.